#vistårinteut
men vi slutar aldrig kämpa!

YTTRANDE

2016-11-23

Justitiedepartementet

103 33 Stockholm

Ds 2016:37

Departementspromemorian Åldersbedömning tidigare i asylprocessen

(Ds 2016:37)

Inledning

Rörelsen #vistårinteut består av professionella och frivilliga som möter ensamkommande unga i sina uppdrag. Vi vill härmed avge ett yttrande när det gäller departementspromemorian Åldersbedömning tidigare i asylprocessen (Ds 2016:37).

I Nässjö finns ett stort antal unga ensamkommande barn från främst Afghanistan. Flertalet av dessa unga möter vi som arbetar frivilligt på asylboenden och med språkcaféer och dylikt. Antalet godtyckligt åldersuppskrivna eller rättsmedicinskt åldersuppskrivna personer i Nässjö är inte stort, med flertalet har på grund av långa handläggningstider hunnit fylla 18 år innan fattat beslut om uppehållstillstånd. Dessa unga har fått flytta till asylboenden, i flertalet fall till boenden utanför kommunen, vilket har gjort att de har tvingats till att avsluta sin skolgång, de tappar kontakt med kompisar och volontärer och behöver återigen försöka hitta sig själva i ett nytt sammanhang.

De ungdomar vi möter var i början av sin asylprocess målmedvetna och hoppfulla inför sina liv. Nu har flesta av dem tappat sin livsgnista, sin studiemotivation och vilja att lära sig om sitt nya land. De flesta tror att de måste åka till Afghanistan för att de kommer bedömas som vuxna, fastän de inte är det. I Afghanistan har de inget. Ingen familj, inget liv, ingen framtid och ingen trygghet. Om de har familj finns den oftast i Iran.

Godtyckligheten i rättsprocessen påverkar våra ungdomar mycket negativt. Även att killarna i vår kommun än så länge är förskonade från åldersuppskrivning så sprids informationen om detta t ex via sociala medier. De förstår inte hur de svenska myndigheterna kan hitta på en ålder när deras tazkiror faktiskt visar rätt ålder. De får en negativ inställning till våra myndigheter och litar inte på dem vilket påverkar integrationen i samhället negativt. Alla myndigheter drabbas, men speciellt socialtjänsten, då killarna ofta uppger att ”alla ljuger” litar de inte heller på sina handläggare eller personalen på HVB-hemmen.

Sammanfattning

Förslaget rymmer en del positiva skrivningar, till exempel att åldersbedömning blir möjlig att överklaga separat och att barn, även om de saknar identitetshandlingar, kan ses som barn (7.1, s. 35).

Vi är däremot djupt oroliga över och kritiska över följande:

Migrationsverket kan ta beslut om ålder för personer som i registreringssamtalet uppger att de är ensamkommande unga men som enligt tjänstemän på Migrationsverket ses som *uppenbart* äldre än 18 år. Dessa personers ålder räknas inte som ändrad och beslutet kan därmed inte överklagas. Vi anser att det finns risk för godtyckliga bedömningar. Förfaringssättet ger ett stort mått av rättsosäkerhet genom att

- Det till stora delar bygger på föreställningar att det går att se på en person hur gammal den är alternativt att det finns genetiska särdrag som kännetecknar den sökandes härkomst i kombination med kulturellt betingade drag. Vår erfarenhet är att det kan råda mycket delade meningar om vad som är "uppenbart".
- De barn som uppfattas som uppenbart äldre än vad de egentligen är inte kommer att inkluderas i barnrättsperspektivet och därmed kommer att förnekas de rättigheter som alla andra barn har. De riskerar då att bli utnyttjade på olika sätt (se till exempel paragraf 32-36 och 38 i barnkonventionen), både i Sverige och vid eventuell utvisning. Detta är något som skrivningarna är till för att hindra men som istället motverkar sitt eget syfte.
- Barn som uppfattas som uppenbart äldre än 18 år inte kommer att kunna överklaga beslutet separat. Det innebär att ett allt för stort ansvar läggs på den enskilda tjänstemannen att fatta rätt beslut vid tillfället, ett beslut som kan innebära fara för barnets liv. Även för tjänstemännen är överklagande en extra säkerhet.
- Tidiga åldersbedömningar utan utredning kan ge utrymme för systematiska åldersuppskrivningar av minderåriga barn till vuxna vid registreringen - kanske för att spara tid och pengar. I praktiken skulle det kunna innebära att vissa barn ställs utanför det mottagande och asylbedömning som barn har rätt till.

Baserat på de skäl vi angivit ovan motsätter vi oss skarpt de här skrivningarna i lagändringarna eftersom vi menar att rättsosäkerheten ökar kraftigt för ensamkommande unga asylsökande som är barn men som enligt Migrationsverket uppenbart är äldre än 18 år.

För rörelsen #vistårinteut:s räkning har vi som talespersoner sammanfattat de synpunkter som lyfts i dialog med sympatisörer och medlemmar.

2016-11-22

#vistårinteut Nässjö genom

Sandra Sandin-Lindqvist, Ledare för Tillsammans Nässjö